

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK REJASI BO'YICHA QISQACHA XULOSA

Ushbu manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (MTHR) M37 milliy avtomagistralini qayta tiklash dasturining 1-bosqichi uchun tayyorlangan. Dasturning ushbu bosqichi M37 avtomobil yo'lining 69 km qismini (207-kilometrdan 276-kilometrgacha) ta'mirlash va yaxshilashni ko'zda tutadi. Yo'l Navoiy viloyatining Qiziltepa tumani hamda Buxoro viloyatining G'ijduvon, Vobkent va Buxoro tumanlari orqali o'tadi. Loyiha doirasida mavjud avtomobil yo'lini qayta tiklash, Buxoro shahrining g'arbiy qismida yangi aylanma yo'l va Buxoro halqa yo'lga ulanish qismini qurish, shuningdek, turli darajadagi yo'llar kesishadigan joylarda yangi yo'l tutashuvlarini barpo etish ishlari amalga oshiriladi. Loyiha uchun mas'ul tashkilot — Avtomobil yo'llari qo'mitasi. Loyiha Osiyo infratuzilmaviy investitsiyalar banki tomonidan moliyalashtirilmoqda.

Ushbu manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (MTHR) loyihadan ta'sirlanadigan yoki unga manfaatdor bo'lgan shaxslar va tashkilotlar qanday xabardor qilinishi, ular bilan qanday maslahatlashuvlar o'tkazilishi va ularning fikrlari qanday tinglanishi, shuningdek, ular o'z xavotirlarini qanday usulda bildirishlari mumkinligi haqida ma'lumot beradi. Hujjatda loyihaning mohiyati, uning odamlar va atrof-muhitga ta'siri, ushbu ta'sirlar bo'yicha ko'riladigan choralar, ta'sirga uchragan shaxslarning jarayondagi ishtiroki hamda shikoyat berish tartibi yoritilgan. Batafsil ma'lumot MTHRning to'liq matnida keltirilgan.

Bugungi kungacha bo'lgan maslahatlashuvlar: MTHR loyihadan ta'sirlangan jamoalar, yer egalari, korxonalar va ishchilarni, shuningdek, davlat organlari va boshqa manfaatdor tomonlarni qamrab oladi. Ayollar, qariyalar, nogironlar va kam ta'minlangan oilalarga alohida e'tibor qaratiladi. 2026-yil fevral va iyul oylari oralig'ida loyiha jamoasi tomonidan barcha to'rtta tumanda uchrashuvlar va muhokamalar o'tkazildi, jumladan, ayollar bilan alohida muhokamalar tashkillashtirildi va davlat organlari va mutaxassislar bilan maslahatlashildi. Odamlar yo'l harakati xavfsizligi va transport harakati, maktablar, tibbiyot muassasalari va uylar yaqinidagi shovqin, chang va tebranish, yer va kompensatsiya, yo'l bo'yidagi biznesga ta'sir, ish o'rinlari (ayniqsa ayollar uchun), chorva mollari va irrigatsiya o'tish joylari, daraxtlarning kesilishi va Buxoroning tarixiy markazini himoya qilish kabi masalalarni ko'tardilar. Berilgan har bir va'da qayd etildi va kuzatib boriladi, erishilgan natijalar jamoalarga ma'lum qilinadi.

Yer, mulk va tirikchilik manbalari: Aholiga eng katta ta'sir yerlarni ajratib olish (yoki egallash) jarayonida namoyon bo'ladi. Bu holat asosan yangi aylanma yo'l va yangi yo'l tutashuvlari joylashadigan hududlarda — ilgari yo'l uchun foydalanilmagan yerlar talab etiladigan joylarda kuzatilishi kutilmoqda. Ayrim xonadonlar va tadbirkorlik subyektlari o'z yerlari, imoratlari, daraxtlari yoki daromad manbalaridan ayrilishi mumkin. Ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasiga muvofiq:

- ta'sirlangan mulk egalariга oldindan xabar beriladi va ularning mulki alohida baholanadi;

- kompensatsiya to'liq tiklash qiymatida amalga oshiriladi va ta'sirlangan hududda ishlar boshlanishidan oldin to'lanadi;
- daromadini yo'qotgan yo'l bo'yidagi tadbirkorlarga tirikchilik uchun yordam taqdim etiladi, masalan, ko'chib o'tishda yordam va malakani oshirish;
- zaif oilalar (ayollar boshchiligidagi oilalar, yolg'iz qariyalar, nogironlar, kam ta'minlangan va ko'p bolali oilalar) qo'shimcha yordam oladi, jumladan, uyga tashrif buyurish va hujjatlarni rasmiylashtirish ko'rinishidagi yordam;
- odamlar shikoyat jarayoni orqali istalgan vaqtda o'z tashvishlarini bildirishlari mumkin.

Kundalik hayot va ish o'rinlari: Qurilish ishlari vaqtinchalik yo'l harakati cheklovlari, shovqin va changni, shuningdek, hududdan tashqaridan keladigan ishchilarni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, u ish o'rinlarini yaratishga ham xizmat qiladi. Pudratchilar ishchilar uchun belgilangan xulq-atvor qoidalariga rioya qilishlari shart; shuningdek, ayollarni ishga olish va ular uchun alohida sharoitlar (inshootlar) yaratish bo'yicha maqsadli ko'rsatkichlar belgilangan.

Yashash muhiti va yovvoyi tabiat: 1-bosqich hududining katta qismi qishloq xo'jaligi yerlari, bog'lar, sug'orish va drenaj kanallari, hovuzlar hamda aholi punktlaridan iborat bo'lib, maslahatchi ekologlar buni o'zgartirilgan yashash muhiti sifatida ta'riflaganlar. Qiziltepa tumani atrof-muhitni muhofaza qilish organi ushbu tumandagi M37 yo'li bo'ylab hech qanday muhofaza etiladigan hududlar mavjud emasligini ma'lum qildi. Joylarda o'tkazilgan o'rganish ishlari yashash muhiti holatini va zarur choralarni tasdiqladi.

Daraxtlar: Yo'l hududidagi daraxtlar, jumladan, qimmatbaho turlar hisobga olinadi va ularning holati qayd etiladi. Hozirgi vaqtda daraxtlarni kesish cheklangan bo'lib, har qanday daraxtni olib tashlash yoki ko'chirishdan oldin viloyat va respublika miqyosidagi atrof-muhitni muhofaza qilish organlaridan ruxsatnoma olish talab etiladi. Olib tashlangan daraxtlar o'rniga daraxtlarni boshqarish rejasida belgilangan tartibda yangi daraxtlar ekiladi yoki kompensatsiya choralari ko'riladi. Xususiy mulk hisoblangan daraxtlar uchun ularning egalariga kompensatsiya to'lanadi.

Chang va shovqin: Pudratchilar o'zlarining qurilish maydonchasini boshqarish rejalariga muvofiq chang va shovqinni nazorat qilishlari shart. Maktablar, tibbiyot muassasalari va shovqinli uskunalar yaqinidagi turar joylar yonida ko'chma shovqindan himoyalovchi to'siqlar o'rnatiladi. Ko'priq qurilishi ishlari davomida shovqin va tebranish darajasi o'lchanadi; Buxoro tarixiy markazi yaqinida esa qurilishdan oldin va qurilish jarayonida hudud holatini o'rganish hamda tebranish monitoringi amalga oshiriladi.

Transport harakati, kirish imkoniyati va xavfsizlik: Pudratchilar transport harakatini boshqarish rejasiga amal qiladilar; bunga ish vaqtini tartibga solish, aholi punktlari yaqinida ogohlantiruvchi belgilar va signallarni o'rnatish hamda bozorlar, maktablar va tibbiyot punktlariga kirish yo'llarining ochiq qolishini ta'minlash kiradi. Chorva mollari o'tadigan maxsus joylar va sug'orish tizimlari saqlab qolinadi; qurilish texnikasi harakatlanadigan mahalliy yo'llar ish boshlanishidan oldin va keyin ko'zdan kechiriladi hamda shikastlangan taqdirda ta'mirlanadi. Loyihada maktablar va aholi yashash hududlari yaqinida transport tezligini pasaytiruvchi choralar hamda ustuvorlikni bildiruvchi yo'l belgilari ko'zda tutilgan.

Daryo va kanallar: Zarafshon daryosi kesishmasidagi ishlar imkon qadar daryo qirg'og'i zonasiga ta'sir qilmaydigan tarzda amalga oshiriladi, kanal bo'yidagi ishlar esa mahalliy suv foydalanuvchilar uyushmalari bilan kelishilgan holda rejalashtiriladi.

Hamkorlik va ma'lumotlarni oshkor qilish: Hamkorlik to'rt bosqichda tashkil etiladi, ma'lumotlar esa o'zbek tilida (zarur hollarda rus tilida) taqdim etiladi:

- **Loyihalash va rejalashtirish:** mahalla rahbarlari va ta'sirlangan uy xo'jaliklari bilan uchrashuvlar uchun loyiha yakunlanishidan kamida 20 kun oldin e'lon qilinadigan xulosaviy hujjatlar.
- **Yerlarni o'zlashtirish va ko'chirish:** har bir ta'sirlangan xonadon va biznes uchun individual uchrashuvlar.
- **Qurilish:** har bir hududda ishlar boshlanishidan kamida uch kun oldin e'lonlar, jamoat uchrashuvlari, e'lonlar taxtalari va mahalliy televideniye va telegram e'lonlari. Har bir tumanda ishlar boshlanishidan oldin faqat ayollar ishtirokidagi uchrashuvlar davom etadi.
- **Foydalanish:** dastlabki ikki yil davomida yiliga ikki marta maktablar va jamoalar uchun muntazam hisobotlar, e'lonlar taxtalari va yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha sessiyalar.

Hujjatlar tuman hokimliklari va mahalla markazlaridagi e'lonlar taxtalarida, Agentlik veb-saytida (www.uzavtoyul.uz) hamda jamoatchilik yig'ilishlarida e'lon qilib boriladi.

Amalga oshirilayotgan ishlar jarayoni muntazam ravishda baholanib boriladi; bunda qancha aholi punkti va xonadon qamrab olingani, qancha ayollar va ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar ishtirok etgani, shuningdek, qancha va'da bajarilgani va qancha shikoyatlar o'z vaqtida hal etilgani kabi ko'rsatkichlar hisobga olinadi. Natijalar har uch oyda jamoatchilik yig'ilishlari va e'lonlar taxtalari orqali aholiga yetkaziladi hamda yiliga ikki marta OIIBga hisobot sifatida taqdim etiladi.

Shikoyatlar va ularni hal etish: Loyihadan ta'sirlangan shaxslar va boshqa manfaatdor tomonlar loyiha bilan bog'liq har qanday masala yuzasidan shikoyat qilishlari mumkin. Shikoyatlar bevosita, telefon orqali, yozma ravishda (xat, elektron pochta, SMS yoki shikoyat ariza formasi orqali), pudratchi obyektlari va mahalla markazlaridagi shikoyat qutlari orqali yoki anonim tarzda taqdim etilishi mumkin. Shikoyatlarni mahalla raislari, tuman hokimligi vakillari, loyiha boshqaruvi ofisi va loyiha boshqaruvi bo'yicha maslahatchi xodimlari yoki shikoyatlar bo'yicha qo'mita a'zolariga topshirish mumkin.

- Loyihani amalga oshirish guruhi: +998 71 207-67-68 yoki +998 71 200-02-04; info@uzavtoyul.uz
- Tuman hokimligi va pudratchi tashkilotlarning aloqa ma'lumotlari e'lonlar taxtalarida joylashtiriladi hamda ishlar boshlanishi bilan e'lon qilinadi.
- Murojaat qiluvchilar o'z murojaatlari qabul qilinganligi haqida 2 kun ichida xabardor qilinadilar. Aksariyat murojaatlarga 5 kun ichida javob beriladi, murakkab holatlarda esa bu jarayon 30 kungacha davom etishi mumkin.
- Murojaatlar dastlab shikoyat qiluvchi istiqomat qiladigan hududdagi (aholi punktidagi) mahalla raisi boshchiligidagi qo'mita tomonidan ko'rib chiqiladi. Hal etilmagan murojaatlar Loyiha amalga oshirish guruhi boshchiligidagi loyiha darajasidagi qo'mitaga yo'naltiriladi. Murojaat qiluvchilar istalgan vaqtda sudga

murojaat qilishlari mumkin; shuningdek, loyiha doirasidagi tartib-qoidalar asosida masalani hal etishga urinib ko'rganlaridan so'ng, ular OIIB (Osiyo infratuzilmaviy investitsiyalar banki) bilan, jumladan, bankning "Loyiha ta'siriga uchragan shaxslar mexanizmi" orqali bog'lanishlari mumkin.

- Murojaatlarga hurmat bilan munosabatda bo'linadi va ularni bildirganlik uchun hech qanday tazyiq yoki ta'qib o'tkazilmaydi. Jinsiy shilqimlik, ekspluatatsiya yoki gender asosidagi zo'ravonlikka oid shikoyatlar maxsus tayyorgarlikdan o'tgan mas'ul xodimlar orqali alohida va maxfiy tartibda ko'rib chiqiladi hamda tegishli yordam xizmatlariga yo'naltiriladi. Ishchilar uchun esa pudratchi tashkilot bilan o'zaro kelishuvga asoslangan alohida shikoyat ko'rib chiqish tartibi mavjud.

Qurilish ishlari yakunlangach, Buxoro va Navoiy viloyatlari avtomobil yo'llari boshqarmalari murojaatlar va shikoyatlar bilan ishlash jarayonini o'z zimmlariga oladilar.

Monitoring va hisobot berish: Qamrab olingan aholi punktlari va xonadonlar, ayollar hamda zaif qatlamga mansub xonadonlarning ishtiroki, bajarilgan majburiyatlar va o'z vaqtida hal etilgan shikoyatlarni aks ettiruvchi ko'rsatkichlar bo'yicha har chorakda har bir lot kesimida hisobot taqdim etiladi. Natijalar OIIBga taqdim etiladigan Atrof-muhit va ijtimoiy soha bo'yicha monitoring hisobotlariga kiritiladi hamda jamoatchilik yig'ilishlari va e'lonlar taxtalari orqali manfaatdor tomonlarga yetkaziladi. Manfaatdor tomonlar hamkorlik rejasi (MTHR) doimiy yangilanib boriladigan hujjat bo'lib, loyiha dizayni, ko'chirish bo'yicha harakatlar rejasi (KHR) yoki atrof-muhitga ta'sirni baholash bo'yicha milliy jarayon yakunlanganda qayta ko'rib chiqiladi.

Keyingi qadamlar:

- **Chop etish:** Ushbu MTHR va AITB va KHR qisqacha mazmuni mahalliy tillarda nashr etiladi.
- **Qo'shimcha maslahatlashuvlar:** Loyiha loyihasi jamoalarga ko'rsatiladi. Ta'sirlangan xonadonlar va biznes vakillari bilan individual ravishda uchrashiladi va faqat ayollar ishtirokidagi uchrashuvlar o'tkaziladi. Zarur bo'lganda, milliy ekologik baholash qoidalariga muvofiq, kamida 10 kun oldin e'lon qilingan holda, jamoatchilik muhokamalari o'tkaziladi.
- **Himoya vositalarini yakunlash:** KHR, har bir qurilish shartnomasi uchun maydonni boshqarish rejalari, daraxtlarni boshqarish rejasi, transport harakatini boshqarish rejasi va mehnat va gender rejalari yakunlanadi.
- **Qurilish boshlanishidan oldin:** Milliy ekologik ruxsatnoma sertifikatini olinishi kerak. Har bir ta'sirlangan uchastkada kompensatsiya to'lanishi, shikoyat qo'mitalari tashkil etilishi va Loyihani amalga oshirish bo'limi, tuman hokimliklari va pudratchilarning aloqa ma'lumotlari joylashtirilishi kerak. Ishlar boshlanishidan oldin xabarnomalar berilishi kerak.